

Verkenning m.b.t. formatieproces gemeente Oost Gelre

Aan	Leden van de gemeenteraad van Oost Gelre
Van	Mark Buck
Betreft	Eindverslag verkenner
Datum	13 april 2026
Bijlagen	Gespreksverslagen

Inleiding

Bij de gemeenteraadsverkiezingen op 18 maart jongstleden is het CDA de grootste partij geworden in de gemeenteraad van Oost Gelre. Op 23 maart heeft de CDA-fractie mij verzocht om als verkenner te werken aan een advies voor de verdere collegevorming. Met dit eindverslag rond ik mijn werkzaamheden af.

Opdracht

De CDA-fractie heeft bij monde van haar fractievoorzitter, Judith Rotink, de opdracht aan mij als volgt geformuleerd:

De CDA-fractie is verheugd dat u voor de gemeente Oost Gelre de verkennende fase van collegevorming wilt uitvoeren. In dat kader wordt u verzocht een verkenning uit te voeren naar de mogelijkheden voor de vorming van een college dat bijdraagt aan een stabiel, fatsoenlijk en slagvaardig gemeentebestuur.

Wij vragen u daarvoor om met alle in de gemeenteraad vertegenwoordigde fracties gesprekken te voeren. Dit zodat u ons kunt adviseren welke coalitievariant(en) het meest kansrijk zijn en welke vervolgstappen nodig zijn voor de formatie.

Wij verzoeken u uw bevindingen, conclusies en aanbevelingen vast te leggen in een verslag en dit aan de raad te presenteren.

Het uiteindelijke doel van deze opdracht is te komen tot een advies over het vormen van een stabiel, fatsoenlijk en slagvaardig gemeentebestuur dat kan rekenen op politiek draagvlak in de gemeenteraad.

Op basis van deze opdracht ben ik vervolgens aan de slag gegaan.

Proces

Op 27 maart en 1 april heb ik gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van alle zes in de gemeenteraad van Oost Gelre vertegenwoordigde partijen. Tijdens deze gesprekken stonden vijf vragen centraal, te weten:

1. Hoe duidt uw fractie de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen?
2. Welke rol ziet uw fractie weggelegd voor zichzelf in het gemeentebestuur?
3. Welke coalitie(s) acht u kansrijk en realistisch in het licht van de geformuleerde opdracht?
4. Welke thema's zijn voor u van belang in het formatieproces?
5. Welke andere aandachtspunten wil uw fractie aan de verkenner meegeven?

Van deze gesprekken is een beknopt gespreksverslag gemaakt door de griffier. Deze gespreksverslagen zijn in de week van 6 april voorzien van goedkeuring door de verschillende partijen, waarna ik over ben gegaan tot het voltooien van dit eindverslag.

Duiding uitslag

De uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen op 18 maart in de gemeente Oost Gelre is als volgt:

	Aantal zetels	Aantal stemmen
CDA	7	4162
VVD	5	3263
OOG	5	3168
Oost Gelre Vooruit	2	1591
GROENLINKS / Partij van de Arbeid ¹	2	1348
Lokaal Belang	2	1261
Onafhankelijke Lijst Wallerbos	0	553

In beginsel duiden alle partijen die ik gesproken heb de uitslag positief. In de meeste gesprekken is ook te horen dat de uitslag als stabiel wordt gezien. Door de uitbreiding van de gemeenteraad van 21 naar 23 zetels zien nagenoeg alle partijen de uitslag als positief voor hun partij.

Alle partijen die ik gesproken heb zijn bereid om verantwoordelijkheid te nemen in het stadsbestuur. Er zijn geen blokkades vooraf geuit. Wel hebben verschillende partijen aangegeven inhoudelijke reserves te hebben bij sommige samenwerkingen.

Inhoud

Inhoudelijk constateer ik dat er veel gemeenschappelijkheid is te vinden in de standpunten van de verschillende politieke partijen. Uiteraard plaatst iedere partij eigen accenten, maar in ieder geval constateer ik dat alle partijen prioritair afspraken willen maken over woningbouw en de uitvoering van de spreidingswet.

Op basis van de gesprekken zie ik inhoudelijk geen blokkades om tot verschillende coalities te komen.

Mogelijkheden tot coalitievorming

Numeriek gezien zijn er op basis van de uitslag vele mogelijkheden om te komen tot een coalitie die kan rekenen op een meerderheid in de gemeenteraad. Tegelijkertijd is de opdracht die door de CDA-fractie is meegegeven breder dan dat.

Allereerst constateer ik dat alle partijen het CDA als toekomstige coalitiepartij zien. Er zijn in de gesprekken geen opties genoemd zonder het CDA. Het ligt op basis van de uitslag en deze gesprekken daarom voor de hand dat het CDA deelneemt in een nieuwe coalitie.

---

¹ Met ingang van 26 maart duidt GROENLINKS-Partij van de Arbeid zichzelf aan als PRO; die benaming heb ik in het vervolg van dit verslag overgenomen.

Ook kan ik constateren dat de coalitie van de afgelopen acht jaar (CDA-VVD) opnieuw een meerderheid qua aantal zetels heeft. Daarbij wordt door verschillende partijen (waaronder CDA en VVD zelf) opgemerkt dat de afgelopen jaren er wel spanningen zijn ontstaan tussen beide partijen in de samenwerking.

Met nagenoeg alle partijen is gesproken over de omvang van de coalitie. Een coalitie bestaande uit CDA-VVD of CDA-OOG kan rekenen op een meerderheid van één zetel in de gemeenteraad. Tegelijkertijd geven de meeste partijen aan dat het fenomeen van afsplitsers ook in de gemeente Oost Gelre niet onbekend is. Daarmee kan een coalitie met een meerderheid van slechts één zetel het criterium van stabiliteit in gevaar brengen. Tegelijkertijd is er de opvatting dat een driepartijencoalitie niet noodzakelijkerwijs leidt tot een stabielere coalitie (door meer afstemming en wederzijdse afhankelijkheden).

Uiteindelijk constateer ik dat er primair twee opties zijn voor coalitievorming, te weten:

1. CDA-OOG(-PRO)
2. CDA-VVD

De eerste optie gaat uit van een 'motorblok' van CDA en OOG, daarbij eventueel aangevuld door PRO. Zowel het CDA als OOG hebben deze optie genoemd, waarmee ze ook reëel is voor een mogelijk vervolg.

De tweede optie betreft een voortzetting van de huidige coalitie. Daar de VVD heeft aangegeven bedenkingen te hebben bij het toevoegen van een mogelijke derde partij, ben ik uitgegaan van een tweepartijencoalitie.

Advies

Uiteindelijk ben ik gevraagd om te komen tot een advies over coalitievorming. Graag licht ik eerst mijn overwegingen toe, waarna ik mijn advies beknopt samenvat.

In de gesprekken is mij gewaargeworden dat de verhoudingen tussen CDA en VVD in de afgelopen periode suboptimaal zijn geweest. De campagneperiode heeft die verhoudingen niet verbeterd. Hoewel ik mogelijkheden zie om inhoudelijke verschillen van inzicht te overbruggen, kan ik op dit moment niet constateren dat voortzetting van de samenwerking als vanzelfsprekend kan rekenen op het benodigde vertrouwen.

In de gesprekken merk ik dat er tussen CDA en OOG meer vertrouwen is in een mogelijke samenwerking. Daarbij merk ik op dat -in het kader van de opdracht die mij is meegegeven m.b.t. stabiliteit én slagvaardigheid- ik de basis van een meerderheid van één zetel bijzonder smal vind. Het is daarom mijn voorstel dat PRO deel uit zal maken van de nieuwe coalitie. Zowel CDA als OOG hebben PRO als stabiele coalitiepartner beoordeeld. Inhoudelijk zie ik ook voldoende gronden om tot een goede samenwerking te komen.

Hoewel een extra partij inderdaad kan leiden tot extra afstemming, merk ik op dat er in den lande vele voorbeelden zijn van succesvolle coalities van drie partijen (of meer). Op basis van de gesprekken heb ik geen reden om aan te nemen dat een coalitie tussen CDA, OOG en PRO buitensporige risico's loopt op het gebied van stabiliteit. Sterker: naar mijn waarneming zal toevoeging van PRO de slagvaardigheid van het college bespoedigen.

Langs die gronden adviseer ik een coalitie tussen CDA, OOG en PRO nader te onderzoeken.

Om het proces goed te laten verlopen en alle partijen in staat te stellen om ook volwaardig te kunnen deelnemen aan de formatie, stel ik voor dat er een formateur komt die het proces verder begeleidt. Ten behoeve van het proces is het volgens mij gediensstig wanneer deze formateur geen deel uitmaakt van de politiek in Oost Gelre.

Naar mijn indruk wordt de politieke cultuur in Oost Gelre gekenmerkt door een goede samenwerking tussen coalitie en oppositie. Om hierop voort te bouwen lijkt het me goed wanneer het coalitieakkoord niet geheel en al dichtgetimmerd wordt. Wel is in verschillende gesprekken aangegeven dat op bepaalde dossiers meer afspraken over *het hoe* nodig zijn, om te voorkomen dat veel tijd verloren gaat aan de interpretatie van afspraken in het coalitieakkoord. Volgens mij kunnen hierover afspraken gemaakt worden in het verdere proces, die kunnen helpen bij het opbouwen van de verdere samenwerking in de Raad.

Samengevat luidt mijn advies dus als volgt:

1. Het onderzoeken van een coalitie tussen CDA, OOG en PRO.
2. Dit onderzoek te laten begeleiden door een formateur met afstand tot de politiek in Oost Gelre.
3. In deze formatie te werken aan een akkoord op hoofdlijnen, waarbij op punten die voor de onderscheiden partijen belangrijk zijn wel duidelijke (en meer gedetailleerde) afspraken worden gemaakt en voorts goed na te denken over de verdere samenwerking met alle partijen in de gemeenteraad.

Hedenochtend heb ik met vertegenwoordigers van de drie beoogde coalitiepartijen gesproken, die ook aangegeven hebben graag deze coalitie te willen onderzoeken. Daarmee kan een constructief vervolg gegeven worden aan dit advies.

Ten slotte

In de opdracht die de CDA-fractie aan mij verleend heeft, is gevraagd naar een stabiel, fatsoenlijk en slagvaardig gemeentebestuur. Stabiliteit, fatsoen en slagvaardigheid zijn niet door een verkenners af te dwingen. Ze vragen de inzet van alle betrokkenen; zowel in de coalitie als in de oppositie. In alle gesprekken heb ik de oprechte wil gevoeld bij alle partijen om hieraan bij te dragen. Tegelijkertijd realiseer ik me dat ik met dit advies ook drie partijen mogelijk teleurstel in hun ambitie deel uit te maken van een coalitie. Ik hoop dat zij in dezelfde geest van de gesprekken willen bijdragen aan de toekomst van de gemeente Oost Gelre. Overigens geldt dit uiteraard ook voor de beoogde coalitiepartijen op wie de verantwoordelijkheid rust alle partijen te betrekken bij het besturen van de gemeente.

Ik dank u voor het vertrouwen, de openheid en de constructiviteit. In het bijzonder dank ik de griffier, Lex Schellevis, voor zijn ondersteuning van dit proces. Met dit eindverslag en het debat daarover op 14 april rond ik mijn werkzaamheden af. Het is nu aan u als gemeenteraad om te spreken over de opvolging van de adviezen en het verdere vervolgproces. Ik wens u daarbij wijsheid en veel goeds voor een gemeente die ik in korte tijd in mijn hart gesloten heb.